пан Цюк.

Замотана справа

жарт на 1 дію.

ooooooo

ОСОБИ:

Лачковський, — старий селянин, літ 65,
Марія, — його жінка, літ 70.
Анна, — молода вдова.
Корнило, — війт.
Катерина, — його жінка.
Петро, — громадський поліцай.

Річ діється в галицькому селі.

ЯВА 1.

Сільська хата. День. На лавчині сидить Катерина та пряде. Час до часу то позіває то пчихає, при чому комічно вихитується. З часта виривається їй веретено, за котрим згинаючися, паде. За скринею сидить Корнило, котрий виймає з за пазухи кілька печаток і ріг з табакою. Нюхає табаку і підносить в гору кожду печатку з окрема, та дуже уважно приглядаєтся печаткам, переймаючи з одної руки на другу, то знова ставить на стіл; то знова попльовує і прибиває собі на долоню. Потім розгортає якийсь папір, — дивиться на його до світла, наче до сонця і кладе нервово.

Корнило, (лисий, руді вуси, убраний в подертий панський халат, сердячися): Агій з тим моїм секретарем та його печатками. (Вказуючи на печатки). Тільки, пане дзєю, рахувати понаспрвляв тих печаток, що й дідько не розпізнавби, котру ліпиться на конячий пашпорт. (Спльовує з пересердя й заживає табаки). Вже то він мені нераз показував, котра на люде, а котра на худібку, але тут за пазухою так помішалося все як горох з капустою, що й ніяк не второпаю. Та найгірше це мене карає, що вони якісь однакового зросту (примірює) тільки отся (вказує) трохи ніби субтельніща. Агій! (Вилазить зза скрині і нетерпляче ходить по мешканні — нараз стає та дивиться хвилину у стелю, потім радісно бє себе в чоло). А то й дурак—дурачина з мене,— я й забув, пане дзєю, що в мене жінка, якби з памяти викинуло,—та вона рахувати на писки перепре і самого секретаря. (Йде за стіл, — сідає собі вигідно і кличе благоньким голосом): Касуню, — Катеринцю, а ходи но сюди на хвилиночку, зазулько.

Катерина: Чого тобі? Певно знова кличеш пізнавати печатку, а то як колись взлощуся, то всі повикидую на двір. І на щож тобі печатки, йолупе,—коли не вмієш ними повертати? Я то зараз котру небудь. (Бере одну печатку). А тепер притримуй мене за руку.

Корнило: А то що, пане дзєю, хочеш робити? (Бере її з острахом за рукав).

Катерина: Не питай! (подає йому печатку). Поплюй! (той плює). Та бо не плюй по лиці. — Тепер підносім руки і биймо. (Корнило підносить обі руки і висоплює язик, Катерині трясуться руки). Раз-два три. (Бють). А бачиш (лекше віддихає) що гаразд, бо не одна, але аж дві відбилися.

Корнило: А що тепер буде? Секретар бє одну, рахувати...

Катерина: А то нетеса з тебе, що не годен доглупатися. Секретар оден тай одну може лише відбити, — а нас двоїх тай дві відбилися. Але всеж то краще дві чим одна,—більшу силу мають,—бо що два пироги то не оден.

Корнило: А то й справді правда, пане дзєю. Я і сам тепер так, рахувати, порадився.

Катерина: Що? (Обурено). Хто порадив? Та якби не я, йолупе, то бувби обертав і до судного дня і не відважився прибити.

Корнило: (Злобно). А то дурна ти, пане дзєю, — а хто кермував, рахувати, твоєю рукою?

Катерина: Говори, що хочеш, але без мене ти дурний, як стовп (Чути стукіт у двері). Шкода, що хтось йде, а то недокінчила. Чекай, не подарую тобі за образу. (Корнило схиляє покірно голову, Катерина йде відчинити двері, потім знова сідає за кужіль і комічно пряде. Входить Марія).

ЯВА 2.

(Тіж і Марія).

Марія (заплакана): Ой, пане начальнику, ратуйте, бо погибаю. (Катерина та Корнило глядять здивовано то на неї то на себе)

Корнило (по хвилі). Та я лише війт, пане дзєю, рахувати, а не єгомость, щоби вас на смерть сповідати, овшім сповідаю в разі потреби, рахувати, бучком, а й даю і розрішеніє, пане дзєю коби лише виложив мені оттут (показує на долоню) хрущиків, що сріблом бренять.

Марія (Кричить і бігає нервово по хаті): Ой люде, хто в Бога вірує, ратуйте мене, бо погибаю.

Корнило (затискає кулаки й теж нервово ходить за нею): Та чейже най пречкажеться, не зварювали ви, пане дзєю, що не можете сказати, чого, рахувати, прийшли.

Марія: О, яка душа з вас, що пожалували мене нещасну і питаєте чого прийшла. (Стає хвилю, дивиться на його і пригадуючи): Чекайте, я мала вам щось вповісти, — ага, — я прийшла зі скаргою.

Корнило: Так було і відразу, пане дзєю. Зі скаргою,— добре, — а на кого, рахувати?

Марія: Е, пане начальнику, замість мене пожалувати, то випитуєте на кого.

Корнило (у злости): Та хиба не скажу, рахувати, принести колиску і не стану вас, пане дзєю, зацитьковувати.

Марія: Ой і не кажу я, що старому краще у могилу, чим має капарити своїм життям, що й ніхто не пожалує. (Плаче козячим голосом).

Корнило (стає до людей і розкладає руками, до себе). І не чортове насіння, пане дзєю, рахувати, ті баби, місто розказати на розум, чого їй треба, приходить тут заводити, та ще й як. (Здвигає раменами і якийсь час стоїть задуманий. Марія розшльохується на добре, Катерина й собі плаче).

Корнило (злючо). Алеж, пане дзєю, ви рахувати не кажете. чого прийшли, а яж з божого духа маю знати? (До жінки). А ти чого, пане дзєю?

Катерина (крізь плач). Е, коби ти чоловіче знав, той певно заревівби на усе село.

Корнило (відвертається і спльовує, ходячи). Агій! Агій!

Катерина: Якжеж я не маю плакати, коли сусідка нагадали своїм шльоханням нашу козу, котра, як знаєш, впала на пеньок і розгаратала горішню варґу, що аж на долішню відкотила. (Плаче). А від того сиротисько серед страшних мук померла. Я і плачу, бо гроші за неї вже відрахували на празник, а Бог її забрав зі сього світу.

Корнило (відвертається і теж обтирає сльозу). Е, жіночко — не нагадуймо торічного снігу, воно, рахувати, Бог засмутив, Бог і потішить. (До Марії гостро). А ви, пане дзєю, чого стали? Їй Богу довше не годен видержати. (Заклопотано чіхається в потилицю). Всьо рахувати випитав, що й врешті слів не стане на дальші питання, чого вам треба?

Марія: Добре вам, чекайте, в теплі говорити, — але кажіть самі, чи можу вам казати, коли таке нещастя на мене впало.

Катерина (бере її за руку і до вуха, що всі чують). А може йому не маєте відваги сказати, так скажіть мені.— Я вам ще й краще можу порадити. Виж знаєте, що жінка жінку скорше послухає, бо і самі практичні, що ліпше є дати на акафист до Матінки Божої Ченстоховської, чим до Отца Николая...

Марія: Я знаю, що ви мудра жінка, мудрійша може від свого наймита...

Катерина (до Корнила). Чуєш?...

Корнило (до Марії). Що?

Марія: Нічого. Я лише переповідаю те, що говорили люде на хрестинах у Луцевої Варварки, що вони можуть і війтом бути.

Корнило (лихий): А що яб тоді мав робити, пане дзєю?

Катерина: Бути у мене за фірмана. (До Марії). Е що ви його слухаєте, говоріть дальше.

Марія: Ми говорили, що ви насадили багато курей і як вийдете у ранці давати їм їсти, то наче війт над ними виглядаєте. (Катерина насуплює брови).

Корнило: Значить ви зробили її курячим війтом... Ха-ха-ха. (Катерина відвертається).

Марія (до Корнила). А то добрий чоловік з вас, а то мій сновида зараз скакав би до мене, як турецький святий. Ой, чого я до вас прийшла...

Корнило: А звідки я можу це, пане дзєю, знати?

Катерина: А то дурачина. Та вони вишкварили як на долони, що прийшли зі скаргою на свого чоловіка. Чи так сусідко?

Марія (спустила голову у землю, тихо). Атож – чекайте...

Корнило: Алеж жінко я не маю часу, рахувати, з вами тут фіґлювати, пане дзєю, скажіть вже раз, чого прийшли, бо йду з хати.

Марія: Я й казала, що мене ніхто не пожалує. Я...

Корнило (підносить у гору руку). Досить, досить, — не треба мені цього, пане дзєю, рахувати...

Катерина: Та чуєш йолупе, що вони жалуються на свого чоловіка А правда сусідко, що зараз пізнати, що я, то не він, старий веретюк?

Марія: Ой правда, дай вам Боже легке спання, а по смерти перо з землі, — так відразу мене зрозуміли.

Корнило (спльовує з пересердя, ходить і вихитує головою): Агій з чортовими бабами, не дадуть чоловікові, пане дзєю, й дихати. Не даром то і чорт не вийшов, рахувати, з бабою на верх.

Катерина (скоро): А від такого хлопа то би і собака сказилася.

Корнило (закриває обома руками вуха): Чорт... дідько... сатана... люципер... агій, агій, пане дзєю, (спльовує в сторону бабів і скоро виходить).

ЯВА 3.

Марія і Катерина.

Катерина: А видите сусідко, що за вами обстала.

Марія: О дай вам Боже здоровля, що пожалували мене нещасну.

Катерина: А правда, що вгадала я, що ви зі скаргою на свого чоловіка.

Марія Ай чекайте, правда ваша.

Катерина: Ну що, бив вас?

Марія: Ой ще гірше, а побилаб його остання година.

Катерина: Ну врешті, що таке?

Мтрія: Добре, але чекайте, я мушу з початку.

Катерина: Певно що з початку, я мушу докладно все знати.

Марія: Я, як знаєте, е, ні ви не знаєте, бо як я віддавалася, ви акурат вродилися, – ага ще чекайте пригадую собі, як стояла я з моїм першим чоловіком перед престолом, вас внесли хрестити. Було то якось перед третою неділею по проповідній неділи, — якто ми побиралися, — коли наша мама закликали Гаврилка, бо „красій" вийшов акурат термін. Я мала охоту поглянути, але то якось, чекайте, не пасувало, то я ніби свиньом, шаную ваш гонор, їсти несу, але все дивлюся з під лоба що то буде, чи бичок чи теличка, коли свиня, шануючи світло Боже і день святий, як не туцне мене в ніс і, чуєте, розбила. З давнього колись носа як кулачок зробилася справжня кушка. Та „краса" чуєте була в нас вже якось з третим телятем...

Катерина: Не забудьте на вашім, станьте на своїм, — бо чуєте і в нас позавчора барниста мала бичка та таке, як мальоване, а виглядає, якби три тижні мало Вже й Шльомко приходив питати, чи не продаємо.

Марія: Ото нівроку, — дай Боже щастя.

Катерина: О дай Боже щастя усій худібці нашій тай вашій.

Марія: Ага й недоповіла вам... Ото, як чуєте і знаєте, щоби багато не говорити, мала я якось пять літ. (Задумується) Чи мала вже чи перейшло,—коли післала мене мама на загін гуси пасти. Дітей якось не було і я, чекайте, не розумілася, що надходить хмара. Мені й байбардзо. Це, чуєте, не памятаю— оповідали мені потому мої небіжка мама, царство їм небесне і покій вічний. Зразу почало легонько греміти, а потім як не люне густий дощ, наче з відра. Я змокла, як хлющ, можна, чуєте, було мене крутити.

Катерина (котра уважно слухає): Ссс... ссс... Ото чуєте.

Марія: Ну – гадаю собі що рорити? Прийшла я до дому, а тут нема в що й перебратися. Висадили мене моя небіжка мама, царство їм небесне, на піч,—скинули з мене сорочинку і я лишилася як ангел Божий, тільки що без крил. Я дуже дрибоніла і дзвонила зубами, той мама, царство їм небесне і покій вічний, стягнули з постелі верету і кажуть: „Задягнися Маринко". Добре, — кажу, мамо, і обвинулася веретою. Зібралося мені на сон але ні, не буду спати, бо здається хтось якби чаламкав до нас. І не помилилася. Входять панотець. Кажуть: Слава Ісусу Христу, а мої мама: Слава на

віки і поцілували в руку. Саміж тут так звиваються, щоби попрятати, а я з цікавости, що вони будуть їм говорити, здається занадто перехилилася і як не шубовдну з печі, — ще й нині чую, що болять плечі. (Повертає раменами). Ото якби в горішній лопатці закололо.

Катерина: Ой сарако!...

Марія: Коби на тім було сталося, а то, як мама не візьмуть ще рубанця і мене рубанцем—рубанцем... Ах ти паскуднице,—якто не стидаєшся так гола стояти перед єґомостем, — чому не цілуєш в руку? Він відвернувся, а я їх як не цмокну з заду, а сама в ноги і шур під банбетлю. Мама мені там шурнули верету ще й штурханця дали ногою, царство їм небесне. З болю аж примліваю, а кости аж пухнуть, а я затиснула зуби і ані під-пі-літь. Зловилася за вуха і слухаю, що буде дальше.

Катерина (дуже уважно слухає і махає головою): Ато—ато.

Марія: Єґомость тоді пообглядалися по хаті, й кажуть: Касько! Моя мама, царство їм небесне і покій вічний, — Каською називалися, на що мої мама й відповіли: Га. — А єгомость тоді: Катерино, — а мої мама: Гм. Тай почали балакати собі, але я нічого не памятаю, лише те, що мама, царство їм небесне, потім виволікли мене гачком з під банбетлі, задягнули в верету тай кажуть: Маринко, ти підеш до єгомостя гуси пасти. Та що було робити? Пасла я там гуси, а потім корови. Всюди бідувала, а раз то таки біду виділа на власні очи. Мала очи як грань, а голову, як макітру і здається чи не з хвостом.

Катерина (заломлює руки): Матінко Божа, а ви щож робили?

Марія: Я в крик — волосся стало дубом, а по за шкіру якби мурахи лазять.

Катерина: А біда що робила?

Марія: Біда в крик, а потім як не зарегочеться і десь щезла, здається, чи не в землю запалася, бо в тім місці якби землю порізав. Ну нічого. Всьо можна, чекайте, видержати, так і я. Як зачали мене вже хлопці зачіпати, я вернула зі служби до дому, бо думала, що зараз котрийсь з них прийде мене посватати. А тут якби їх хтось перейшов. Нікого ані дуду—а я все жду. Та такой дочекалася своєї неділі. — Зайшов до нас молодий вдовець, мав всього 45 літ, і просив мене, щоби я за його вийшла. Я зараз пішла по сусідах порадитися, але таки сама себе порадила, — згодилася, бо хотіла всім своїм ворогам показати, що і мене хтось хоче. Але він довго зі мною не бідував. (Плаче). Наварила я раз мяса, того знаєте, що мала з приносу, а воно здається було ще сире, і він як його обївся, та сліпа кишка йому обернулася.

Катерина: А виж йому жадної ради не давали?

Марія: Отож — не малаби була тепер такого жалю. — Яж радила йому: наїжся ще більше, щоби кишка стояла, як кімак, а тоді певно кишка відвернулабся. А він не послухав і вмер.

Кaтерина: Котюзі по заслузі.

Марія: Потому стала я жити з одним чоловіком на віру,—був у дворі за форналя, але він чогось довго не міг жити зі мною і сам розправився, ще й осмішив мене, бо розповідав поміж людьми, що я не вмію варити і капарниця. Ах ти бісів сину, закричала я, як довідалася про таке і викинула з хати. Пішов і не вернувся.

Катерина: А виж на це не ходили до ворожки.

Марія: Та була у Болшівцях. Вона замовлювала ріжні чари, скидала з мене щось девять разів вроки, ще й вонучею з натички обтирала.

Катерина: І не помогло?

Марія (плаче): І не вернувся. Пропало з цього часу, як у воду впало моє щастя.

Катерина (зітхає): Ай зазнали ви біди.

Марія: Та то нема чого дивуватися, льос чоловіка то як тота карта, але чекайте, бідувала я потому сама не памятаю скільки зим, чуєте, жила, тай жила, вже й рахувати рахунок забула, коли нагодився мені мій третий чоловік Лачковський. Хоча люде сміялися, що бабі вже 70 літ, а чоловіка забагається, а я таки згодилася. Думала: добрий чоловік буде, бо ще й добрі зуби має, а по друге чоловік по свідомости, хоча й деякі казалн, що за нього не ґварантують. Я гадала благо: й того,—добре, що по свідомости, а то мару собі напитала. Чисто мене зі світу зганяє, а вже найбільше болить мене серце на його через тоту відьму.

Катерина: Через котру відьму? Я би її окропом очи випарила, а праником та кочергою голову розбила.

Марія: Тото й моє горе, що я її боюся, але чекайте, не знаєте, як дальше було. Ото, гадаю, будемо господарити: Насадимо курей, накупимо, шануючи день Божий і світло, свиней, а потім як то всьо попродамо,—купимо якого кавалок поля, бо знаєте, що тепер людей, як сарани, а пільця обмаль. Тільки найгірше з тою тамбіляцією...

Катерина: Ну звісно! Але—хтож то третий всадовився у вашу родину?

Марія: Якто, ви цього не знаєте? То слинява Ганунька того слинявого чоловіка жінка, що був у слинявих жидів за слиняве помело. Ото вона, знаєте, накоїла мені такої халепи. Післала я якось свого старого пожичити до неї ціпа, бо у моїм билинь вломався, а вони, чуєте, (заломлює руки) знюхалися обоє. Мусіла відьма дати йому щось випити, бо з того часу, як рукою від мене відняло старого, відразу йому я зосоружніла. (Плаче). Через день ще якось коло-

титься коло хати, а в ввечері ще заки кури посідають на сідала, а я там оббираю картоплі, він смикне поза хлівники, що й не зчуєшся коли. Зразу думала певно потягнув яйце тай пішов по драмки, ну тай собі байбардзо, та коли на другий день те саме ба й на третий, гов, щось тут неясно, ой мушу тебе конику смикунчику підглядіти, хочби й коза на рогах ходила. (Показує по тихше). І як лише оце він стрибнув поза курник, а я, чекайте, за ним,—дивлюся мало очи не повилазять і їм клятим не вірю... (Заломлює розпучливо руки). Він чуєте смик на її подвіря, а вона... зараз і на стіл тик йому перед ніс картоплі з капустою, а потім, як він тото зїв, ще й подала кукурудзяної затерки.

Катерина: А і терпеливі ви—і годні були так довго ждати...

Марія: Е, ні, я й зараз як не зверещу на усю губу: А песій сину, чи я тобі такої дома не зварю, ще й макогін дам облизати, а вони тоді, чекайте, до мене.

Материна (скоро): З лайкою?

Марія: Та де, ані словом не муркнули, лише вона вибігла з макогоном, а він з динею.

Катерина: Матінко Божа.

Марія: А я тоді, як не дам драла, серце чисто завмерло, а він... (плаче) як не собовгне мене динею у плечі (повертає легко плечами), що аж розбилась на макові куски. Ой, чуєте, хотів мене таним коштом позбутися.

Катерина (зітхає): Ой, ой, ой!

Марія: А тут, як на злість втікаю я через Плавшеського подвіря, як не кинеться на мене пес і чарап мене за крижі.

Катерина (заломлює руки): Ох, падоньку. А виж йому нічого?

Марія: А я його своїми зубами чарап за хвіст.

Катерина: І що пустив?

Марія: Не тільки що пустив, але й ще половину своєї хвостяки лишив у моїх зубах.

Катерина: Ох падоньку!

Марія: Сховала я той хвіст за пазуху тай стала міркувати, а тут і міркувати не можна, бо макогін та диня усе мигають мені перед очима. Та нарешті вертає мій старий до дому. Стук-стук у віконце, а я вдаю, що не чую, та коли він зачав стукати, що аж мало шиби не повилітали, я, як не зірвуся, та давай до нього з писком...

Катерина: Як це з писком? Кинулись його цілувати?

Марія: Добре мені цілування, то було чисте пекло, бо як оце ввійшов він до хати і як не вхопить за гачок, і як не зачне молотити. (Плаче. Раптово починає сміятися). Але і я йому дала. Він мене в зуби, я впала, він мене за лоб, я встала, але таки я йому не далася, бо оце, як він посовгнувся та впав на землю, я стала йому на мізельний палець, що аж засикотів, як гадина.

Катерина: Котюзі по заслузі.

Марія: Але за те, чуєте, не памятаю ночі, щоби спалося смачнійше, як по тій бійці. Ну,—думаю, аж тепер вже дасть спокій з тою слинявою і спатиме камінчиком дома. А то чуєте (плаче) він у вечері знова пошвендався до тої відьми. Хотіла я його завернути, але як вхопив за костур, я подумала: не чіпай жида, не буде з тебе огида.

Катерина: Значить, ви прийшли зі скаргою на свого чоловіка, що він вас побив.

Марія: Та говори до вас,—чуєте, що я його набила, але я прийшла того, щоби нас пан начальник якось розсудили, щоби він лежав дома, а не заходив до тої слинявої Гануньки.

ЯВА 4.

Ті самі й Анна.

Анна (входить і стає непомітно).

Марія: Мені ходить, щоби пан начальник заказали йому ходити до неї, а дали варту коло моєї хати, щоби він лежав камінчиком при мойому боці.

Анна: (з криком) Що? (Марія здрігається і тікає за Катерину). Тобі зась від мене, — а як не перестанеш молоти по селі за мене, то запамятай собі свою голову, як виглядає. — Доки терплю — то терплю, а врешті і мені терпець урветься

Марія: Або що я за тебе говорила? — А по друге мені вільно говорити своїм писком, що мені подобається.

Анна: Так, але не за мене, бо кажу, що як де вчую, що ти за мене брешеш, — то запиши собі на чолі (вказує пальцем аж до очей Марії) той день, доки ногами будеш волочити.

Марія: А на щож ти відбираєш мені чоловіка?

Анна: Начхать мені на твою дурну голову й на твого манколічного чоловіка. Він сам внадився до моєї хати, а як пожалується, що ти йому не даєш їсти, то вже не дати чоловікови барабольки ? — Ще й сьогодні подорожному...

Марія (виступає наперед): Так, не смієш! Я забороняю!

Анна: Е, колиб то я тебе слухала, то вжеб дуже прикро жити на світі. Навмисне тепер ще буду запрошувати його, та щож ти мені зробиш?

Марія: То зроблю, що попаматаєш!

Анна: Поцілуєш мене в пяту!

Марія: Ти ціла пята ще й з вонучею.

Анна: Ти сама вонуча, ще й дряна і веретяна.

Марія: А от пообтирайся, бо заслинилася!

Анна: Сама ти слинява ще й зафондичилася, як відьма.

Марія: А за кого Колодійка казала, що бачила, як їхала на мітлі і згортала фартушком молоко, бо з того часу, як

причарувала до себе мого старого, то моя корова хочби ложку молока дала, то не дасть.

Анна: (кричить) Чуєте війтихо — вона мене відьмою називає, — таж я їй того хочаби і сконала не подарую — Та я би не я була, як би вона з цілою головою ходила (вибігає, та в мить вертає з мітлою, бє Марію куди попало.) А хто відьма? (Марія вганяє по кімнаті) На маєш, — на маєш! (Марія наробляє крику і хоче втікти у двері, та тут заступає їй дорогу Корнило.

ЯВА 5.

Тіж і Корнило.

Корнило: (у дверях підносить руки). Агов процесія, пане дзєю, бо воли йдуть. А то й рахувати бійку зачали (до Анни): О ґвер індібалянс — до землі, або зараз скажу зарештувати (Анна відкидає мітлу на бік) Ну, а ти пане дзєю одна в оден бік, а друга в другий. (Обі жінки виконують приказ — стають неповорушно і дивляться на себе згірдливо) А як то (до жінки) ти, рахувати, дивилася на бійку і не повиганяла це, пане дзєю, з хати?

Катерина: Я не боронила, бо хотіла дійти правди, — чи люде правду кажуть, що голова то не диня, не так легко розібється.

Корнило: Із за чого, пане дзєю, така війна?

Марія: То вона мене відьмою називала і забити наважилася.

Анна: Неправда. Ти мене скорше сплюгавила й відгрожувалася.

Корнило: (підносить руку). Цитьте — досить (до жінки). Ну кажи ти, пане дзєю, якто рахувати було?

Катерина: Та як було, — сварилися, – а який був кінець не знаю, бо я замкнула очи, щоб потім і присягнути, що я не бачила нічого. —

Корнило: Значиться, якби не я, то би і дві смерти було, — привів, рахувати, лад і спокій, – а за то, що вратував від смерти, пане дзєю, треба мені заплатити...

Анна: (перериває). Та я її не чіпала, — вона мене сплюгавила перед людьми, -- що я притримую для себе її чоловіка, а на чорта він мені здався. (До людей:) Без чоловіка такой маркотно — Ліпше такий, ніж ніякий).

Марія: На чорта їй здався, а до хати заманює.

Корнило: Мовчати! (До жінки). Іди ще поглянь, чи нема тимчасово ще якоїсь роботи у кухні, — тай за одним махом поклич сюди ще поліцая, — скажеш, я кличу, пане дзєю — рахувати, росправа буде.

Катерина: Добре, я піду покличу. (В дверях) А пішлеш їх теребити фасолю. (Виходить).

ЯВА 6.

Корнило, Марія, Анна.

Корнило: А тепер — (до людей) а тепер що, пане дзєю? Треба якось, рахувати, взятися до ужендозаня. Увага! (Жінки стають на позір). Тепер поставати одна побіч другої (вони стають). Але не важся мені одна з другою, рахувати, підносити одна на другу кулака, пане дзєю. (До Марії). Чим то ви образили вашого чоловіка, що він вас не хоче?

Марія: (скромно). Нічим лише та відьма, (показує, рукою на Анну та ударяє її в руку).

Корнило: (зривається і тупає ногою) Агов – агов! Я казав, що не можна, пане дзєю, одній на другу, рахувати й пальцем кивнути. – Чи не клопіт мені з таким ужендованнєм! (В той час, як він відвернений від жінок, вони вовтузятся, а як Корнило обернений до них, стоять випрямовані).

Корнило: Ну? Як се було, Анно?

Анна: Та вона дурна зі своїм чоловіком. (До людей) Ліпше таки мати хоча такого, пожиченого, чим ніякого.

Корнило: (до Марії) А щож на це обжалована, пане дзєю, рахувати?

Марія: Я хочу, щоби ви пане начельник осудили, де, чекайте, мій старий має спати, дома чи в неї?

Корнило: (до Анни). Ну? (та хоче говорити, а він її спиняє) Досить вже мені, пане дзєю, це, що ви, рахувати, сказали, вистарчає, пане дзєю. — Розумію. Але мені це найголовнійше, пане дзєю, що воно рахувати дуже замотана справа. — Гм! Мусимо заждати на поліцая, а тимчасом підете теребити фасолю.

Марія і Анна (рівночасно): Хто?

Корнило: Обі, пане дзєю, рахувати. О, вже він здається тут.

ЯВА 7.

Тіж і Петро.

Петро (невисокий чоловік, довгі вуси, з палицею в руках — табяиця на грудях, — пояска на руці).

Корнило: А добре, що ви, рахувати, пане дзєю, приходите.

Петро: Ви мене кликали?

Корнило: (бере на бік Петра). Тут пане дзєю, рахувати, маю тепер дуже замотане ужендовання, а найгірше, що то з бабами, щось сварилися за чоловіка (в сторону жінок), а то як зачне, пане дзєю, оповідати від потопу світа, то аж голова, рахувати, з вязів вихитується. (Жінки споглядають на себе: і одна другій: То на тебе, — е, ні, то на тебе). Сидіти там тихо! Або ні, пане дзєю, йдіть рахувати, за той час, як

ми тут будемо радити, помогти жінці теребити фасолю. (Обі жінки невдоволено виходять).

Петро (сміється і помахує рукою). Па... Па... Па...

ЯВА 8.

Петро і Корнило.

Корнило: Ну, пане дзєю, рахувати, мусимо якийсь присуд видати. Дуже замотана справа.

Петро: Евентуально...

Корнило: В мене, рахувати, стільки думок в голові, що рахувати, пане дзєю, чорт знає.

Петро: Треба евентуально всудити їм якусь кару.

Корнило: Ясна річ, рахувати, але ще треба Лачковського вислухати, пане дзєю, що він скаже.

Петро: Евентуально муситься його вислухати.

Корнило: Отже рахувати, біжіть, покличте його сюди.

Петро: Я евентуально пішов. (Виходить).

ЯВА 9.

Корнило один.

Корнило: Ух, пане дзєю, аж голова тріщить від цих ужендових кавалків. (Пішов до мисника, бере фляшку, наливає чарку і випиває.) Вже мені справа розмотується! (Випиває ще одну.) Це зовсім ясна справа! Добра річ бути війтом, говорім, що хочем, пане дзєю! (Приспівує:)

Пішов бойко до косцьола,
Тай вкляк на коліна,
Як ворґани стали грати,
А він каже: діна!
Гу-гу-гу!

Е, табо, що ви робите пане начальнику? Піду, погляну, щоб баби де не зчезли до мари. (Вийшов.)

ЯВА 10.

Входять: Петро і Лачковський.

Петро: Добре, що стрінув вас на дорозі, не потребував довго шукати.

Лачковский: (розчіхране волосся, руді великі брови, — вуси біляві. Як говорить, примикає очи і повертає в бік голову. — Говорить гугнавим голосом, злісно). А чого привели мене сюди?

Петро: Щось там ваша жінка евентуально дуже собі на вас ворогує і прийшла сюда зі скаргою.

Лачковський: А ноги їй не покрутило, заки сюди зайшла? А щож би вона мала на мене говорити? (Комічно вихитується і чіхається в потилицю. Про себе:) Гм!.. Як зїв я одну затирку, той вже зараз і зі скаргою. А що казали їй начальник, — не знаєте?

Петро: Зараз евентуально почуєте. Піду, скажу, що ви вже є. (Вийшов).

ЯВА 11.

Лачковський один.

Лачковський: Гм?! (Стає по середині і дивиться у землю.) І чорт його куцохвостий знає, чого мене тут з ні сіло ні пало тягнуть до канцелярії. — Га, — дійся Божа воля. — А може Петро й не жартував, що та стара відьма йде на мене з напастею. Недаром то й кажуть: від напасти не пропасти. Ай попікся ти голубчику. Хтось тебе конче мусів вректи, бо по яку мару мені було з нею женитися. А тепер, на що мені тої публіки? Ще замкнуть під ключ, а тут шкода, як розлучать з Ганиською, шкода, нічого собі молодиця, дбайлива, треба мені пійти з війтом на угоду, щоб люде не сміялися надімною. Гм... десь чорти не заберуть мою відьму, що мені так світ завязала.

ЯВА 12.

Лачковський, Корнилс, Петро, Анна, Марія і Катерина.

Корнило: Ну, гайда, пане дзєю, рахувати, буде розправа. Здорові були, пане дзєю, Лачковський. (Оглядає його). На подобу — чолов к розумний, а, пане дзєю, якісь фіґлі йому в голові.

Петро (витягає лавку на середину кімнати): Ну, евентуально сідати, всі троє.)

Корнило: Так, пане дзєю.

(Всі троє сідають так, що б би взяли Лачківського в середину.

(Катерина сіла під вікном, взяла кужіль і пряде.

Петро: Увага! Евентуально..

Корнило; Баби я вже вислухав. Тепер скажіть ви мені, Лачківський, чому ви, — ні, пане дзєю, не так я повинен питати, чи це правда, рахувати, що ви не живете по Божому, як каже устава...

Лачковський: А щож я злого роблю?

Марія: За тою відьмою вганяєш.

Лачковський: Замовчи, бо в зуби дам...

Корнило: Гов! Руки, рахуватити, при собі тримайте,

Анна: На чорта він мені.

Лачковський: (до Анни): Вчера ви до мене не так говорили, Ганусько, а нині вже й до чорта?

Марія: Чуєте? (Дає Лачковському штовханця). (Той замахнувся кулаком).

Корнило: Гов! Рахувати, гов! Замотана справа, тай годі! Радьте Петре, що робити?

Петро: Тут евентуально післати по секретаря. Най спише евентуально протоколи і до суду, без суду евентуально не обійдеться,

Корнило: Так радите, пане дзєю.

Анна: Та за що мене до суду?

Корнило: Нема, рахувати, иншої ради.

Марія: Беріть її, відьму, до суду, хай не краде другим жінкам чоловіків.

Анна: Ти відьма не я, бо як би не була відьмою,, то чоловік не тікавби від тебе.

Лачковський: Ая, бігме, Ганусько, дай вам Боже довге панування.

Марія: Чуєте, добрі люде, пане начальнику = беріть їх обоїх... до кріміналу.

Корнило: Гаразд, візьмемо їх обоїх під ключ.

Марія: Але не разом замикати

Корнило: Тихо, ша! (До Петра): Треба по писаря післати.

Петро: Писаря евентуально не треба, бо тут протоколу непотрібно. Я поліцай то беру евентуально на фіру і везу до міста евентуально закую в кайданки, хай люди сміються.

Лачківський: Ще цього мені бракувало. (Голосно. Ні я не йду, не рушусь з місця.

Анна: Я теж не піду нікуди.

Корнило: То це є супротивлення владі, а за, це знаєте, яка кара? Всі троє підете до міста, перед повітовий суд, бо я не знаю, що з вами робити. Це така запутана справа, що я дурний на те, щоб її розмотати.

Марія: Пане війте, справа цілком ясна; мене і мого старого гультіпаку пускайте до дому, а сю відьму ведіть до міста перед суд.

Петро: О, так евентуально добре не буде..

Корнило: Гов, увага! Не говорити, пане, дзєю, богато. Я вже розмотав справу.

Лачківський: Пане війте, замкніть мою стару хоч на дві д[illegible], а я з кумою, Гануською, підем до дому.

Петро О! добре, що ви так хочете.

Анна: А я зовсім не хочу, кажу ще раз — на чорта він мені здався.

Корнило (нетерпеливо): Люде добрі, ратуйте, пане дзєю, що я тут нічо, — таже, дайте мені говорити. Так буде, як я постановляю і від цього нема апеляції. Пане поліцай!

Петро: Слухаю, евентуально.

Корнило: Всі троє, пане дзєю, йдуть у громадський арест, рахувати...

Марія: Та я за що?

Корнило: Мовчати! (До поліцая). Рахувати — під ключ, до завтра. А тимчасом підете до писаря, хай зробить донесення до поліції і хай прийде двох постерункових — і завтра рано всі троє підуть до повітового суду.

Анна: Чи ви сказились...

Корнило: Мовчати! Ані слова! Вже по розправі. Забрати цілу банду під ключ!

(Петро вовтузиться з „засудженими“).

Петро: Ну, гайда, підем.

Марія: Мене живу звідси не візьмете.

Лачк.: Кумо Ганусько, а ми хиба ходім!

Анна: Тьфу на твою голову, ти старий чорте.

Лачк.: Ганусю! Я старий чорт?

Анна: Так, ти старий чорт. Це через тебе така публіка. (До Катерини). Пане війтихо, та чого ви сидите мовчки і не скажете слова... Та по якому це?

Катер.: Я що, я не є урядова особа, сусідко, але можу сказати за вами слово. (До чоловіка тихо): Ну, вже нагнав їм страха, тепер роби своє. Хай дадуть по десятці і завтра стануть до роботи. (Голосно). Ну, слухай старий! Не горячкуйся, пусти людей до дому, та спокій голові.

Корнило: А се по якому? Щоб порізалися дома, або що... і я буду за них відповідати, пане дзєю...

Марія: Лише сю відьму замкніть, хай мій старий коло мене спить.

Лачк.: А я таки не буду, не хочу коло тебе...

Марія: Чуєте? Сказився, чи що? Вона його зчарувала.

Анна: Та подавися ти з своїм манколічним чоловіком.

Петро: Ви Ганусько, евентуально маєте рацію.

Корнило: Ну, слухайте, пане дзєю. Коби ви знали, рахувати, моє добре серце, то я зміню присуд так:

Не підете перед суд заковані в диби, я вам дарую сю кару, бо, рахувати, ми люде. Але якась кара мусить бути. Тихо, мовчати! Зложите всі троє по десятці, тихо, нема апеляції! Всі троє по десяцті, то йде до панствової каси, не мені, я з цього нічо не маю. А що я з вами стратив тут пів дня, то всі троє стаєте завтра до мене на роботу. Тихо! Ані слова, або в диби закуваю і до міста! Ви Лачковський підете косити мені, пане дзєю, овес за громадським лісом, а ви Анно будете з моєю Катериною в городі, там робота знайдеться, а ви Маріє—фасолю теребити.

Марія: Та я можу, але що буде з тою справою, я хочу, щоб мій старий вже коло мого боку спав.

Корнило: А мусить спати коло вашого боку, бо знова буде та сама коломийка.

Марія (до чоловіка): Чуєш?

Лачк.: Тьфу! Не чую.

Марія: Чуєте? Він і слухати не хоче.

Лачк.: Пане начальнику, говорім, як хочемо, але Гануська молода вдова, її теж шкода. Зле на самоті бути.

Петро: Вона обійдеться без вас. (Кокетує Анну).

Лачк.: Обійдетесь, Ганусько?

Анна: За таким дідом, як ви —певно пропадати не буду.

Петро (до Анни). До вас я евентуально можу ходити.

Анна: Просимо, гостям раді!

Катерина: Ну, то славно!

Лачк.: Я й не сподівався цього, по вас, Ганусько.

Анна: Ну, то тепер сподійтесь.

Лачк.: Як так, то з Богом Парасю.

Марія: Значиться, чуєте, все по Божому буде.

Корнило: А, рахувати, пане дзєю, так мусить завжди бути.

Петро (до Анни): Ганусько! Я за вас плачу кару, отсю десятку,—а за це приходжу на вечерниці.

Анна: Приходіть! (Про себе:) Він куди кращий за Лачковського.

Марія (до Анни): Кумцю, Ганусю! Вибачте, що я вас трохи з писком обсіла, не гнівайтесь.

Анна: А хиба я гнівалась на вас? Ні! (Обі цілуються).

Лачковський: А я що? Хиба теж погоджуся з моєю старою?

Петро: Розуміється, евентуально!

Марія: Ходи старий, почуєш, що я теж вмію стискати і цілувати. (Обнімає його).

Катерина: З великої хмари—малий дощ.

Петро: А я евентуальо скажу, що по великім дощі — прегарна буває погода! Правда Ганусько? (Примилюється до неї).

Корнило (вдоволено:) Ну, таку замотану справу—розмотати—це теж штука! Тому я пропоную, пане дзєю, щоб чимось горло промочити. (Наспівує). „Скінчилася Божа хвала, тепер би ся вудка здала“.

„Театральна Бібліотека“

випустила досі слідуючі пєси, які можна набути в Редакції „РУСАЛКА“, Львів, Куркова 10

1—4 Вичерпане.
5) О. Бабій: „Воєнна любов“, жарт на 1 дію зі співами 0·60 „
6) І. Сурґучев: „Осінні скрипки“, драма на 5 дій, переклад И. Стадника . . . . 1·50 „
7) Микола Айдарів: І. „Фіцлі-Пуцлі“, жарт сценічн. на 1 дію; II. Побрехенька про 3 ловців . . . 0·40 „
8) Вичерпане.
9) Леонід Андреєв: „Життя Людини“ („Жизнь Человѣка“), драма, в перекладі Федора Дудка . . . 1·50 „
10) И. Стадник: „Він не заздрісний“, жарт на 1 дію 0·80 „
11) А. П. Чехов: „Медвідь“, шутка на 1 дію . 0·50 „
12) М. Старицький-М. Степняк: „Ніч під Івана Купала“, 1 дія . . . . 0·40 „
13) Вичерпане.
14) В. В. Білібін: „Дракони“, жарт на 1 дію . . 0·40 „
15) М. Степняк: „У Різдвяну Ніч“ сцен. карт. . . 0·60 „
16) Ф. Дудко: „Гріх,“ драм. карт. 1 дія . . 0·30 „
17) В. Самійленко: „У Гайхан Бея“, 2 дії . . 1·20 „
18) „Сатана в бочці“, комедія зі співами, 1 дія . . , 0·50 „
19) В. В. Білібін: „Танцюрист“, комедія, 1 дія . . 0·50 „
20) Фр. Аляхнович: „Пташка щастя“, 3 дії . . . 0·80 „
21) Нікорович: „Ніч новоженців“, 1 дія . . 0·30 „
22) О. Мірбо: „Злодій“, 1 дія . . . . 0·50 „
23) А. П. Чехов: „На битому шляху“, драма, 1 дія . 0·50 „
24) М. Майно: „Гордість“, сценічна карт. 1 дія . . 0·30 „
25) У. Балевичева: „Не всі дома“, комедія 1 д.. . 0·50 „
26) Сатирично-гум. Монольоґи, часть II.. . 0·60 „
27) Трієт. Бернар: „Одинокий вломник на селі“ комедія на 1 дію . . . . . . 0·40 „
28) Чебишева-Садовський: „Ялинка“, різдвяна пєса на 1 дію 0·40 „
29) Иос. Баффіко: „Дві поради“, комедія, 1 дія. . . 0·60 „
30) Лев Лотоцький: „Людські язики“, комедія . 0·60 „
31) „Жонатий Мефістофель“, фарс на 3 дії . . 1·50 „
32) Я. Гордін: „Сирітка Хася“, драма, 4 дії. . 1·50 „
33) К. Поліщук: „Трівожні душі“ пєса на 3 дії . 1·50 „
34) В. Біблібін„Її недуга“, комедія 1 дія . . 0·60 „
35) Трістан Бернар: „Примхи долі“ комедія на 1 дію. 0·60 „
36) Л. Андреєв: „Дні нашого життя“ пєса на 4 дії в перекладі О. Бабія . . . . 1·50 „
37—38) Вичерпане.
39) В. Мартиневич: „По коляді“, жарт на 1 дію . . 0·40 „
40) Вичерпане.
41) С. Калинець: „Сватання в нецках“, жарт на 1 дію. 0·50 „
42) С. Калинець: „Знахорка Солоха“, сц. к., 1 дія , 0·50 „
43) Вол. Мартиневич: „Перелесник“ драма 5 д . . 1·50 „
44) Д. Гункевич: „Жертви темноти“, драма з життя канадійських переселенців . . . . . . 1·50 „
45) В. Мартиневич: „Весілля з поправками“, жарт . 0·60 „
46) Клим Поліщук Гад. звіринецький“, драмат. картина в 4 відсл., ... 0·40 „
47) Степан Качмар: „Пригоди вчать згоди“ комедія . 1·50 „
48) Вичерпане.
49) Д. Ґункевич: „Клюб Суфражисток“, комедія з амер. життя 5 дій. . . . . 1.50 „
50) В. Полянський: „Дядько Тарас“, сц. карт. 1 дія (вичерпане)„

зл. гр.

51) (I—1926) І. Луцик: „Т р . . о б и“, комедія на 3 дії . 1·60 „
52) (II—1926) О. Бабій: „Р. . . . ка тайна“, дрема на 3 дії 1·60 „
53) (III—1926) В. Казанівський: „Ч о р т н е ж і н к а“, жарт . 0·60 „
54) (IV—1926) І. Зубенко: „Г о р е б а б і я м“, оперета на 3 дії 1·20 „
55) (V—1926) Л. Лотоцький „З а к у к у р і ч е н і т і т к и“, 3 д. 1·20 „
56) (VI—1926) І. Я. Луцик: „В ифлеемська ніч“, сценічна ораторія з партитурою . . . . . 3·00 „
57) (VII—1927 Казанівський: „А д а м о в і с л ь о з и“ жарт на 1 д. 0·60 „
58) (VIII—1926) Гр. Марусин: „Х оч р а з й о г о п р а в д а . 0·60 „
59) (IX—1926) * * *: „С а т а н а в б о ч ц і“ . . . 0·50 „
60) (X—1926) І. Луцик: „Б а б с ь к и й б у н т“, народна оперета 1·20 „
61) (XI—1926) Гр. Марусин: „Х. . ський Син“, комедія . . 1·00 „
62) (XII—1926) Дм. Гункевич: „К р о в а в і п е р л и“, роб. др. 1·80 „
63) (I—1927) І. Мисик: „Р о л ь н я т о в а н е с е р ц е“, фарс-сат 0·60 „
64) (II—1927) К. Баранцевич: „Г о р о б ч и к“, жарт на 1 дію 0·60 „
65) (III—1927) І. Мисик: „О с т а н н я л е к ц і я“ сцен. карт. 0·40 „
66) (IV—1927) * * *: „Г а ї в к и“, сценічна картина на 1 дію 1·20 „
67) V. І. Чайківський: „Заготіла кана втратила Івана“, комедія 1·20 „
68) (VI—1927) Н о в і м о н о л о г и і д е к л я м а ц і ї . . 0·60 „
69) (VII—1927) Др. Марусин: „Д о с х о д у с о н ц я“. комедія 0·60 „
70) (VIII—1927) І. Я. Луцик: „Ч е р е ш к о д а“, 3 дії . . 1·20 „
71) ((IX—1927) І. Я. Луцик: „П о д щ е н а д и т и н а“, 4 дії . 1·20 „
72) (X—1927) І. Лисенко-Конич: „Г о л о д н и й Д о н - Ж у а н“ жарт на 1 дію . . . . . 0·50
73) (X—1927) А. Чужинин. „Ч е р и с т а К р а с у н я“ жарт 1 д. 0·50
74) (XII - 1927) О Коженьовський: „В е р х о в и н ц і . . 1·20
75) (I—1929) Гр. Марусин: „Я н и с а р“, комедія на 3 дії . 1·20
76) (II—1928) А. Фредро: „Я к і д о к т о р и , — т а к і д о к т о р и“, комедія на 1 дію в перекладі И. Стадника . . . 1·20 „
77) (III—1928) М. Старицький: „Я к к о в б а с а т а ч а р к а“. 1·20 „
78) (IV—1928) М. Омелянець: „Л и х о з ж і н к о ю, л и х о б е з ж і н к и“, комедія на 1 дію . . . . . 0·60 „
79) (V—1928) П. Карпенко: „З а р у ч и н и п о с м е р т и“, комедія на 2 дії . . . . . 1·20 „
80) (VI—1928) І. Тогобочний „М о я н а й м и ч к а“, драма, 4 д. 1·20 „
(Ноти до співів 1 зл).
81) (VII—1928) Гр. Марусин: „Мовчи язичку“, комедія. 1 дія 0·60 „
82) (VIII—1928) Сучасний: „П и л ь н у й с в о є ї х а т и“, жарт 0·60 „
83) (IX—1928) В. Крижанівський: „В е с е л и й в е ч і р“ . 0·60
84) (X—1928) Д. Гункевич: „Д і в о ч і с ь к і п р и м х и“ жарт на 1 дію 0·50
85) (XI—1928) І. Я. Л. „В е р т е п“, різдв. сцен. карт . 0·50
86) (XII—1928) Д. Весняний: „Т о в а р и с ь к і г р и й з а б а в и 1·20
87) (I—1929) „Т а т у с ь н а в і д п о ч и н к у“ жарт на 1 дію. 0·60 „
88) (II—1929) „Ш а л е н а м о л о д и ч к а“, комедія на 3 дії 1·50 „
89) (III—1929) С. Белая: „Старі поїховодники“, традікомедія, 3 д. 1·20 „
90) (IV—1929) О. Цюк: „Заморена справа“ жарт на 1 дію — 0·80 „

Опріч вище згаданих видань „Театр. Бібліотеки“ можна набути в нашій редакції слідуючі песи:

1) І. Наумович: „З н і м ч е н и й Ю р к о“, комедія . . 0·60 „
2) І. Трембицкий: „І ц к о с в а т“, комедія, . . 0·80 „
3) Н. Болкот: „М а р к е р а н т и“, шутка 1 дія . . 0·60 „
4) Тогож автора: „П р о п а в б е ф е р д е р у н о к“, . . 0·60 „
5) А. Чехов: „Ю в и л е й“, комедія . . . . 1·60 „
6) А. Франс: „Чоловік, що одружився з німою„ 1·60 „
7) Л. Андреев: „П р е г а р н і С а б і н я н к и“ комедія-сатира 1·60 „
8) Даніель Ріш: „В і д в і д и н и“, комедія, 1 дія . . 1·60 „
9) Чебишева-Садовський: „С а м о т н і й у л і с і“, 1 дія . 0·40 „
10) Галина Орлівна: „К н я з і в н а ж а б а“, діточа песка . 0·40 „
11) Тоїж авторки: „Х р и с т о в а я л и н к а“, 3 дії . 0·40 „
12) М. Васьків: „Жених з міста“, жарт на 1 дію . 0·80 „
13) М. Васьків: „Де Бога нема“, сцен. карт. 1 дію 0·80 „